

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘/๒๕๕๕

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคสังคมนิยม

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ส่งเรื่อง ขอให้มีการสั่งยุบพรรคสังคมนิยม ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๕ สรุปความได้ว่าพรรคสังคมนิยมเป็นพรรคการเมืองที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งเกินกว่าเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งหัวหน้าพรรคการเมืองจะต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบการดำเนินงานกิจการของพรรคสังคมนิยมแล้วปรากฏว่า พรรคสังคมนิยมไม่ได้จัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในระยะเวลาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ บัญญัติไว้ กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคสังคมนิยมตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคสังคมนิยมตามมาตรา ๖๕ วรรคสองต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องไว้พิจารณาแล้วส่งคำร้องให้พรรคสังคมนิยมชี้แจงซึ่งนายสมพงษ์ ไชยมุข หัวหน้าพรรคสังคมนิยมมีหนังสือลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคสังคมนิยมมีคณะกรรมการบริหารพรรคทั้งหมด ๓๒ คน ได้รับจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒ และผ่านมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ในการดำเนินงานทางการเมืองที่ผ่านมาพรรคสังคมนิยมยังไม่ได้รับงบค่าใช้จ่ายจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคจึงได้จ่ายเงินเพื่อการสร้างพรรค และในช่วงของการเลือกตั้งพรรคได้ส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๒ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ๕ คน เสียค่าใช้จ่ายไปคนละประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ภายหลังจากการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๔ การดำเนินงานในสำนักงานใหญ่ของพรรคมีอุปสรรคเรื่องการเงิน ประกอบกับกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจ่ายเงินช้ามาก ทำให้ไม่มีเงินสำหรับ

รายงานในสำนักงานใหญ่ ดังนั้นเมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งส่งเอกสารเตือนไปเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ผู้รับเอกสารคือนายวีระพงษ์ ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับพรรค รับแล้วไม่แจ้งให้ทราบ จึงรับเอกสารที่จัดส่งให้ไปตามที่อยู่ของหัวหน้าพรรคเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๔ เมื่อได้รับเตือนแล้ว หัวหน้าพรรคจึงได้จัดทำข้อมูลส่งให้ทันตามกำหนด โดยฝากเอกสารกับนางส้อย แสงไกร ซึ่งมีอาชีพขายผลผลิตทางการเกษตร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔ ไปมอบให้กับนายกฤษ ไกรคุ้ม เพื่อส่งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในวันศุกร์ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ปรากฏว่า นางส้อย ฯ ได้ทำเอกสารหาย หัวหน้าพรรคจึงรวบรวมเอกสารใหม่อีกครั้งและส่งเอกสารต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๔ เวลา ๑๕.๐๐ น.

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคสังคมนิยมตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวัน นับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน”

มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคสังคมนิยมมีหน้าที่ที่จะต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง โดยต้องแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๓๕ จากข้อเท็จจริงตามเอกสารประกอบที่หัวหน้าพรรคสังคมนิยมยื่นชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ พรรคสังคมนิยมได้ยื่นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๔ ถือว่าพรรคสังคมนิยมได้ดำเนินการเมื่อพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดแล้วส่วนคำชี้แจงของหัวหน้า

พรรคสังคมนิยมที่อ้างว่า พรรคมีปัญหาด้านการเงินเพราะการเลือกตั้งที่ผ่านมา และการจ่ายเงินจากกองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองซ้ำมากทำให้การดำเนินงานในสำนักงานใหญ่มีปัญหา อีกทั้งหัวหน้าพรรค ได้จัดทำเอกสารการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองเพื่อเตรียมยื่นต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยฝากกับบุคคลอื่นมาและเอกสารได้หายในระหว่างการเดินทาง จึงต้องจัดเตรียมและนำมายื่นใหม่ ด้วยตัวเองในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๕ ซึ่งพ้นกำหนดระยะเวลาที่จะต้องยื่นตามกฎหมายแล้วนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักฐาน เหตุผลและอุปสรรคปัญหาต่างๆ ที่ชี้แจงนั้น ไม่เพียงพอจะรับฟัง เพื่อเป็นข้ออ้างที่จะไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามความในมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญดังกล่าวได้ จึงถือว่าหัวหน้าพรรคสังคมนิยมฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ๓ มาตรา ๓๕ และมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคสังคมนิยมตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสังคมนิยมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ